

(BŪVĒJOT) JAUNAS PERSPEKTĪVAS

praksē balstītas mākslas, dizaina un arhitektūras pētniecībā

Latvijas Mākslas akadēmijas (LMA)
Laikmetīgās mākslas, dizaina un arhitektūras institūta (LMDA)
starptautiskais simpozījs
Rīgā, 2022. gada (9.) 10. un 11. novembrī

Pulcējot arhitektūras, dizaina, mākslas pētniekus un praktiķus, pirmais starptautiskais LMA Laikmetīgās mākslas, dizaina un arhitektūras institūta organizētais simpozījs pētīs, kā dažādas teorētiskās perspektīvas var palīdzēt pārvarēt tradicionālos bināros dalījumus – nošķirumu starp subjektu un objektu, urbāno un rurālo, dzīvo un nedzīvo, arhitektūru un tās lietotājiem, algoritmisko pārvaldību un tās ētiskajām dimensijām un citiem vispārpieņemtiem nošķirumiem. Divu dienu simpozija programma veidos platformu etablētām vai alternatīvām praksē balstītas pētniecības metodoloģijām, lai meklētu atbildes uz to, kā pētniecība spēj integrēt kritiskumu, veidojot starpdisciplināru un daudzveidīgu diskursīvo lauku, īpaši attiecībā uz mūsdienu aktualitātēm.

Simpozija tematiskajās sesijās tiks apskatīti jautājumi, kas saistīti ar institūta komandas kolektīvajām un individuālajām pētnieciskajām interesēm: pieņemot pašrefleksīvu nostāju, kāds ir (post)digitālais un (post)humānais konteksts, kurā mēs veicam pētniecisko darbu; kādas stratēģijas veicina domāšanas pārmaiņas, kas nepieciešamas radikālai prakses pārveidošanai, ļaujot spekulēt par nepieciešamajām izmaiņām nākotnēs perspektīvā; kā praksē balstītas pētniecības metodes palīdz veidot jaunas nozīmes vai pat kļūst par aktīviem aģentiem telpiskā aktivisma formās krīzes kontekstos? Simpozija programmas četrās daļās šie jautājumi tiks aplūkoti no mākslas, dizaina un arhitektūras skatpunktiem, mēģinot radīt atvērtu diskursīvu telpu dialogam starp šīm disciplīnām. Katru no sadaļām ievadīs īpaši uzaicināta starptautiska vieslektora uzstāšanās, kurai sekos simpozija dalībnieku prezentācijas un paneldiskusijas.

Simpozija organizatoriskā komiteja:
LMDA vadošā pētniece Dr. **Eva Sommeregger** (Austrija),
LMDA vadošais viespētnieks Dr. **Dietmar Köring**
(Vācija), LMDA pētnieces PhD **Liene Jākobsone**,
Dina Suhanova un **Māra Traumane**.

Simpozija tematiskās sesijas

1. daļa: (Būvējot) kopienas: (post)digitālie un (post) humānie konteksti

Vims Venderss (Wim Wenders) savā kinematogrāfiskajā instalācijā *If Buildings could talk* portretējis arhitektu biroja *Sanaa* Rolex mācību centru. Šis darbs pēta, kā ēkas komunicē ar cilvēkiem, kuri tās apdzīvo – filmā-instalācijā Venderss piešķir Rolex mācību centram sievietes balsi, kas veido stāstījumu no celtnes skatpunkta. Līdzīgi Vendersa darbam šis simpozija daļas prezentācijas mēģina rast ceļus perspektīves maiņai. Vārds *building* (būvēšana vai būve), skatīts gan kā lietvārds, gan kā darbības vārds, tādējādi apzīmējot gan būvi, gan būvēšanas praksi, tas atspoguļo pētījuma galveno objektu. Šādi saprasts vārds *building* iegūst daudz plašāku nozīmi nekā, ja to attiecinam tikai uz būvēto vidi. Mēs vadāmies no pieņēmuma, ka būves ir ne tikai cilvēka ķermeņa paplašinājums, kā tas ir iezīmēts ar Zigmunda Freida protēzes teorijā, bet ne-hierarhiskas sistēmas, kuras sastāv no nedzīvām, digitālām un dzīvām matērijām saskaņā ar Žila Delēza (Gilles Deleuze) un Fēliksa Gvatarī (Félix Guattari) un Manuela Delandas (Manuel DeLanda) asamblāžas teoriju. Šajā konferences sadaļā apkoposim darbus un teorijas, kas pievēršas daudzveidīgiem fenomeniem, atspoguļojot šādu perspektīvas maiņu.

Vieslektore: **Liss Kristīne Vernere** (Liss Christine Werner), arhitekte, pedagoģe, pētniece, arhitektūras birojs *Tactile Architecture*.

2. daļa: (Pār)būvējot praksi: jauni domāšanas veidi un rīki

Dizains – gan profesionālu, gan ikviena cilvēka īstenots – var tikt „vainots“ neilgtspējas izraisīšanā un uzturēšanā. Saskaņā ar Annas-Marī Vilisas (Anne-Marie Willis) teoretizēto ontoloģiskā dizaina koncepciju, mēs paši sevi ar dizaina palīdzību esam noveduši pašreizējos apstākļos, un, kā norāda Tonijs Frajs (Tony Fry), pārmaiņas ir iespējamās tikai, kardināli mainot visas prakses darbības virzienu. Entonijs Dans (Anthony Dunne) un Fiona Reibija (Fiona Raby) uzsver, ka dizains var būt tikai kritisks vai arī esošo lietu kārtību apstiprinošs, un tas nozīmē, ka, lai panāktu šādu prakses novirzīšanu, ir nepieciešams ieņemt apzināti kritisku pozīciju attiecībā pret esošo situāciju.

Bet kāds ir šis jaunais virziens? Kā mēs varam dizainēt nākotni, kā varam par to diskutēt un vienoties? Kurš nosaka nākotni, ko plānojam, un uz kādām vērtībām tā balstīta? Šī simpozija tematiskā sadaļa aicinās izzināt dažādas dizaina un mākslas prakšu vadītas pieejas nākotnes iespēju iecerēšanā un izvērtēšanā, aicinot piedāvāt gan konstruktīvus nākotnes plānus, gan arī radikālas spekulācijas, kas vērstas uz vienaldzīgā vidusmēra domāšanas veida izaicināšanu.

Vieslektors: **Julijons Urbons** (Julijonas Urbonas), mākslinieks, dizaineris un pētnieks, Viļņas Mākslas akadēmijas asociētais profesors.

3. daļa: Būvējot krīzes apstākļos: jaunās telpiskās prakses kolektīvās katastrofas situācijā

Telpa ir politiska. Telpiskais aktīvisms, pagaidu intervences un sociāli angažētas prakses spēj ietekmēt un iespaidot sociālos un politiskos procesus – ar šādu apgalvojumu Melānija Doda (Melanie Dodd) iesāk savu telpiskajām praksēm veltīto ievadrakstu grāmatā *Spatial Practices. Modes of Action and Engagement with the City*. Ģeopolitiskās cīņas un neseno aizsākusies karadarbība tepat blakus Eiropā ir satricinājušas Rietumu pamatpārlicības, mudinot uz ātru kolektīvu un individuālu sabiedrības rīcību. Reakcija uz notiekošo ieguvusi daudzveidīgas sabiedriskās izpausmes – publiskā telpa ir kļuvusi ne tikai par platformu, kas veicina izmaiņas un protestus, tā uzrāda arī dažādos solidaritātes veidus, mēģinot mazināt krīzes ietekmi, risināt akūtas vajadzības un sniegt palīdzību. Mūsu pilsēttelpa ir spriedzes uzlādēta, kļūstot par bāzes platformu nebijušām

darbībām un telpiskām intervencēm. Šajā simpozija sadaļā tiks apzinātas telpiskas un sociālas prakses (provokatīvas, mainīgas, mērķtiecīgas, pagaidu vai plānotas), kas ir veidojušās kā steidzama reakcija uz krīzes un kolektīvās katastrofas situāciju.

Vieslektore: **Mišela Terana** (Michelle Teran), pedagoģe, māksliniece un pētniece, sociālo prakšu pētniecības profesore Vilema de Koninga akadēmijā (WdKA), Roterdamā.

4. daļa: “Debates par ainavām un identitātēm”

Kā simpozija noslēdzošā ceturtdaļa un integrēts pasākums notiks Valsts Pētījumu programmas projekta “IDEUM. Identitāšu ainavas: vēsture, kultūra un vide” seminārs “Debates par ainavām un identitātēm”, kura ietvaros tiks organizētas divas vieslektoru prezentācijas un saruna iesaistot projekta partnerinstitūciju pētniekus.

Simpozija referāta pieteikumu ar kopsavilkumu angļu valodā (līdz 300 vārdi), e-pasta priekšmeta laukā norādot “Open Call Building New Perspectives SURNAME_POSITION TITLE”, aicinām sūtīt līdz **2022. gada 30. jūnijam** uz e-pastu eva.sommeregger@lma.lv.

Dokumentu iesūtīt *MS Word* formātā, iekļaujot 5 atslēgvārdus, īsu biogrāfijas aprakstu (līdz 80 vārdi) un norādot tematisko sekciju, kurā vēlētos piedalīties. Apstiprinājumu par dalību pieteicēji saņems ne vēlāk kā līdz 30. augustam.

Simpozija noslēgumā referātu izlase tiks apkopota recenzētā izdevumā, kas būs pieejams gan digitāli, gan izdots kā drukāta publikācija 2023. gada pirmajā pusē.

Simpozijš tiek organizēts ar Valsts pētījumu programmas projekta “IDEUM. Identitāšu ainavas: vēsture, kultūra un vide” atbalstu (Nr. VPP-LETONIKA-2021/1-0008).

www.lma.lv